

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կես տարեկանը 6 ռուբլի, Առանձին համարները 7 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմիայն խմբագրատան մէջ:

Մեր հասցեն. Тифлиς. Редакция «Мшакъ». Կամ Tiflis. Rédaction «Mschak».

Տ է Լ Է Ք օ Ն № 253.

ՄՇԱԿ

Խմբագրությունը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (բացի կիրակի և տօն օրերից)

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լիզուով:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր բառին 2 կոպեկ:

Տ է Լ Է Ք օ Ն № 253.

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Շ Ա Ր Ո Ւ Ն Ա Կ Վ Ո Ւ Մ Է

„ՄՇԱԿ“

ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՐԱԳՐԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

«ՄՇԱԿ» տարեկան գինը՝ 10 ռուբլի, կես տարեկանը՝ 6 ռուբլի, Առանձին համարները՝ 7 կոպեկով:

Գրվել «ՄՇԱԿ» կարելի է ԽՄԲԱԳՐԱՍՏԱՆԸ: Օտարադադարացիները պէտք է դիմեն հետևեալ հասցեով՝ Тифлиς. Редакция «Мшакъ»: Խոյ արտասահմանից՝ Tiflis. Rédaction «MSCHAK»:

ԲՈՎԱՆԳՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Պատկանողական միջնորդութեան պարտութիւնը. Պատկանողական հաղորդագրութիւն. — ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Մեր բանկերի շուրջը. Նախակ խանութները. Նախակ խմբագրութեան. Ներքին լուրեր. — ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Վերջին հետազոտութիւն. Վերջին տեղեկութիւններ. Բարձրագոյն միջնորդ. Արտաքին լուրեր. — ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ. — ԲՈՐՍԱ. — ՅԱՅԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. — ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Կրեւէ:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՏՈՒԹԻՒՆԸ

Անդրկովկասի պարլամենտի վերջին 60 տարեկան պատմութեան մէջ. Բոլոր առաջին անգամն է, որ մի միջնորդութիւն այնպիսի նպատակաւ պայմաններին մէջ գտնվելը ձայների մեծամասնութեան կողմից, ինչպէս այժմ մեծ մասն ունիստա միջնորդութիւնը՝ մարկիզ Սոլբերգի ղեկավարութեամբ:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԿՐԵՏԷ

I

Կրեւէ. նոր աշխարհագրական դիւր. աղբակներ. — Կրեւէ. արդիւնաբերութիւն. — Կրեւէ. անցի աղբ. — Կրեւէ. կոյ. Յունաստանի և Կրեւէ. մէջ. — Յունաց շարժման ժամանակները. — Թիւրքաւ և նոր ընթացի. — Առաջին զուգ. — Գործող կուսակցութիւնները. — Կապուկաւորներ և Կապուկաւորներ:

Կրեւէ. ուր այժմ թիւրքաց զօրքերը ձնուում են ծագած մեծ ապստամբութիւնը, մի մեծ կզդի է, որ գտնվում է Յունաստանի հարաւային կողմում և բաժանված է նրանից մի ներդուով:

Կղզու տարածութիւնն է 8,618 քառակուսի կիլոմետր: Արեւմտեան զէպը արեւել կղզու երկարութեամբ ձգվում է մի լեռնաշղթայ, որ բաժանում է երկիրը երկու մասի: Հիւսիսային մասը շատ չէ լեռնոտ, առկա պտղաբեր է և ունի մատչելի արհեստ. այժմ զօրք են անտառները, մինչդեռ ինչ ժամանակներում հրդալված էին թանձր ծառերով: Հովիտները և տափարակ անկերը արգասանք են: Գետերը սովորաբար ցամաքում են ամառ. ժամանակ: Կլիման մեղմ է և առողջարար: Ամառը շատ տաք է լինում, մանաւանդ երբ փչում է սիւրժոյ քամի: Երկարաբաժ շատ խաճախ է պատահում:

Բնակչւնի թիւը մօտ 281,000 է, օրացից 184,000 քրիստոնեայ, 93,000 մահմետական և 3,200 իսլամ: Քրիստոնեայքը մեծ մասամբ յուսական ծագումից են: Մահմետականները տեղացիներն են, նրանց նախնիները բռնի կերպով իսլամացած են եղել, բայց նրանց լեզուն մինչև

Սակայն այս օրերս, այն է յունիսի 10-ին, այդ միջնորդութիւնը մի այնպիսի նշանաւոր պարտութիւն կրեց, որ ոչ միայն անսպասելի էր, այլ և միանգամայն զարմանալի, թէ և վերին աստիճանի խրատական: Լորդ Սոլբերգի կառավարութիւնը միջնորդութիւնը մտածում էր արմատական փոփոխութիւն մտցնել Մեծ-Բրիտանիայի միացեալ թագաւորութեան կրթութեան սխաւի և դպրոցական կազմակերպութեան մէջ: Օրինագիծը կազմված և ներշնչված էր միանգամայն յետադիմական ոգով և ձգտում էր մի նպատակի, — կրթութեան և դպրոցական գործի զլխաւոր ղեկավարութիւնը յանձնել խոշոր հողատէր-յորդերին և հողեկոտականութեան, մինչդեռ այժմ սկզբնական կրթութեան գործը ամբողջովին կենտրոնացած է ժողովրդական խորհուրդների և քաղաքային վարչութիւնների ձեռքում:

Տարակցաւ չէր կայ, որ այդպիսի մի յետադիմ, փնտառար օրինագիծ պէտք է յուզէր Անգլիայի հասարակական կարծիքը և առաջ բերէր ազատամիտ միջնորդութեան կողմից աստիճան ընդլայնագրութիւն: Եւ, յիշաւ, նոր օրինագիծը ենթակից պարլամենտում ամենախիստ յարձակման ոչ միայն կառավարութեան օպօզիցիայի կողմից, այլ և նոյն իսկ միջնորդութեան կուսակցից, պահպանողական անդամների կողմից, ուստի և միջնորդութիւնը այդ բիլլը քննութեան ժամանակ իր կողմնունէր ձայների շատ չնչին բանակութիւնով Տեւտլով մի այդպիսի զօրեղ միացեալ ղեկավարութիւն, նկատելով Անգլիայի հասարակական կարծիքի այդպիսի մի բռնուն արտայայտութիւն, Սոլբերգի միջնորդութիւնը շտապեց յունիսի 10-ին, Բալֆօրի միջնորդ յայտնել, որ յետ է վերցնում իր առաջարկած օրինագիծը:

այժմ էլ յունարէնն է, Միայն իսլամի անասման փանաթիզմութիւնն է պատճառ, որ մինչև այժմ էլ մի և նոյն աղբութեան պատկանող, իսկ կրօնով անջատված երկու մասերի մէջ — քրիստոնեաների և մուսուլմանների մէջ, տիրում է փոխադարձ սարսափելի թշնամութիւն:

Ամբողջ կղզին, մի ժամանակ ծագած, հարուստ երկիր, այժմ աղքատ է, սնանկացած, աւերված: Քաղաքների մեծ մասը աւերակ է, վաղեմի նաւահանգիստները աչքից ընկած, ոչնչացած: Մահմետական իշխանութեան տակ կղզին գտնվում է ընդամենը երկու հարիւր տարի և այդ ժամանակամիջոցը բաւական է եղել երկրի բոլոր հիւթերը դուրս ծծելու և նրան չորացնելու համար:

Կլիմայի արդիւնաբերութիւնն է ձիթապտուղից ստացվող ձիթը, որ սապոն պատրաստելու համար է գործածվում: Արտահանութեան նիւթ են նաև մետաքս, դեղձ և սփականկան պանիրներ: Միջնակեցիները տեղացիների մէջ միակ տարբն են, որ ամենից լաւ պահպանել են յուսական աղբային յատկութիւնները: Գրանք իրանց հօտերի հետ սպորում են հարաւարեմեան լեռներում: Կղզու գլխաւոր քաղաքն է Կանդիա (այս անունով կղզիում է և կղզին), որ ունի 12,000 բնակիչ, այդտեղ են բնակվում թիւրքաց գեներալ-նահանգապետը և յոյն կապիտալները:

Ամենահին ժամանակներից Կրեւէն Յունաստանի մի մասն էր կազմում: Գա մի հարուստ և բարեբախտ աշխարհ էր, ուր կենտրոնացած էր մեծ առևտուր: Քրիստոսից մօտ 1000 տարի առաջ զօրեղները ինքնիցն այստեղ մօտ 20 անկախ հանրապետութիւններ՝ Սպարտայի ձևով: Յունական աղբիւրները յիշատակում են Կրեւէի

Արտաքին քաղաքականութեան ասպարիզում կրած ծանր պարտութիւնից յետոյ, լորդ Սոլբերգի միջնորդութիւնը առաջին անգամն է կրում այդպիսի մի պարտութիւն նաև ներքին քաղաքականութեան գործում, և այդ պարտութիւնը այնքան նշանաւոր է և այնքան սաստիկ խախտում է Սոլբերգի հեղինակութիւնը երկրի մէջ, որ նոյն իսկ պահպանողական լրագրիները, ինչպէս, օրինակ, «Times» «Standard», որոնք առաջ այնքան պաշտպանում էին կառավարութիւնը, այժմ յայտնաբերեցին մեղադրում են նրան թուլութեան և անլծականութեան մէջ, և մի քանիսը մինչև անգամ ակնարկում են, թէ ընդհանուր ընտրութիւնների ժամանակը դուրս է աւելի մօտ է, քան առաջ ենթադրվում էր:

Վերին աստիճանի ուրախակ է, ի հարկէ, որ Անգլիայի հասարակական կարծիքը անողորմ մնաց և ձայների ճնշող մեծամասնութեամբ արտայայտեց իր հակալրութիւնը այնպիսի մի ծրագրի դէմ, որը ձգտում է կենտրոնացնել կրթութեան գործը որոշ դասակարգի ձեռքում: Պարտութեան պատճառը ոչ թէ կուսակցական պայքարն է, այլ նոր օրինագիծ յետադիմ, խաւարամիտ ուղղութիւնը:

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Թիւրքաց կառավարութիւնը, յունիսի 19-ին, աղբակ է իր արտասահմանեան ներկայացուցիչներին հետեալ հեռագիրը վանի ղեկարգի մասին.

«Վանի վիլայէթը մինչև այժմ յայտնի էր իբրև անկարգութիւններից աղատ մի տեղ: Սակայն վիլայէթի կառավարիչը և երկու գնդապետներ՝ Սաադէդդին-փաշա և Խէմիս փաշա՝ պաշտօնապէս հեռագրում են, որ յունիսի 3/15-ին հայ յեղափոխականները փորձեցին անկարգութիւններ յարուցանել Վանի մէջ: Զարմանալի այն է, որ

հարիւր քաղաքները՝ 67—68 թ. (Քրիստ. առաջ) հռոմայեցիները նուաճեցին Կրեւէն: VII դարում արաբիկները անընդհատ արշաւանդներով աւերեցին կղզին, IX դարում վերջնականապէս զրաւեցին նրան, բայց X դարում ստիպված եղան ղրջանել Բիւզանդիային: XIII դարի սկզբում Կրեւէին տիրացան վենետիկցիները: Կղզին նորից սկսեց ծաղկել իր առևտուրով: Չորս հարիւր տարուց յետոյ յայտնվեցան թիւրքերը և վերջ գրին այդ խաղաղ կեցութեան: Կղզիւր նուաճելուց մօտ երկու հարիւր տարի յետոյ օսմանեան աշխարհակալները ձեռք մեկնեցին և ղեպի Կրեւէ և 1645 թ. զրաւեցին Կանէա և Բէթիօն քաղաքները: Բայց ամբողջ կղզու տէր դառնալը այնքան էլ հեշտ չէր: 24 տարի տեղեկ մարառումը: 1669 թ.ին Կանդիա քաղաքը երկար դիմադրելուց և պաշարման ենթարկվելուց յետոյ գլուխ իջեցրեց մեծ վիղիւր-Բեփրիլի փաշայի առաջ: Վենետիկցիները վերջնականապէս վոնդվեցին կղզուց: Նրանց հետ անհարձ հեռացաւ և երկրի անդորրութիւնը Կրեւէն, ինչպէս և իւրաքանչիւր մի նահանգ օսմանեան պետութեան մէջ, աղքատացաւ: Աղքատացումը, որ վենետիկցիների ժամանակ հաշուում էր մի միլիօն, սկսեց անդադար պակասել: Սոյդ աւերածիքի գլխաւոր պատճառն այն էր, որ ժողովուրդը զարեղ ընթացքում չը հաշտվեց թիւրքաց լուծի հետ և մինչև այժմ էլ կրում է իր մարդկային իրաւունքների համար: Ամեն անգամ, երբ Կրեւէում բարձրանում է ապստամբութեան դրօշակը և անհաւասար կռիւներն մէջ աղբակներով արիւնը լուսնում է այդ երկրի, Յունաստանը չէ կարողանում հանդարտ նստել և անտարբեր հանդիսատես լինել:

զրանից հինգ օր առաջ հայերի առաջնորդը ղեկ էր տեղական վարչութեան մի թագրիւով, որով զգուշացնում էր քրեղների յարձակումներից, թէ և քաջ յայտնի է, որ վան քաղաքում հազիւ կարելի է քրեղ գտնել: Յունիսի 5/17-ին տեղի ունեցաւ ապստամբական շարժումը հետեալ կերպով: Մի ջահիլ օրիորդ, որի մօտ գտնվում էին յեղափոխական թղթեր, կաւանաւորեց և իր մօր հետ միասին տեղափոխեց մի յատուկ յինութեան մէջ. դրա հետ միասին քահանային թող էր տրված միայն բանտարկվածի հետ: Անմիջապէս զրանից յետոյ՝ մի քանի հայ յեղափոխականներ յանկարծակի յարձակվեցին մի վաշտի վրա, որն անցնում էր գիշերը այգիների մօտով և ծանր վերաբերեցին մի օֆիցէրի և մի ղինուորի: Հայ խանութպանները դուրս չեկան իրանց տներից: Նրանք փակվեցին դռների ետեւ և սկսեցին լուսամուտներից հրացան արձակել փողոցից անցնող թիւրքերի և կայսերական զօրքի վրա: Այդ դժբաղդ ընդհարումն ունեցաւ վատ վարձան, որովհետեւ երկու կողմից մեռան և վիրաւորվեցան 50 հոգի (2): Յեղափոխականների ղէկը հինգ հարուածեալ հրացաններ են, արտասահմանեան գործարանից, լաւ տեսակի և բերված են Պարսկաստանի վրայով: Տեղական վարչութեան գործ դրած եւսանդուն միջոցներով կարգը վերականգնվեց և նախադրութիւններ են ձեռք առնված, որպէս ղի չըջակայ աղբակներով ղինը ներս չը խուփ քաղաքի մէջ:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՄԵՐ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԶԵՆՈՒԹՅՈՒՆ

Մեր դրամական ինտելիգենցիան հրաշքներ է գործում, հրաշքներ՝ յանուն բանկային կասսաների, ժամանակակից հասարակութեան այդ ամենամեծ աստուածութեան...

Մի շարաթ առաջ վրաց կարուածական բանկի ներքին հաշիւը անցքերին: Իբրև անկախ, թէ և շատ փոքր ու թոյլ քաղաքական մարմին, Յունաստանը միշտ ջնքւմ եղբայրասիրութեան զգացմունքով ձգտել է ղեպի ապստամբութեան տեղը, նպատակ ունենալով գործ դնել իր ամբողջ ոյժն ու կարողութիւնը՝ թշուառութիւնների վերջ տալու և կղզու վրա մի ազատ օր լուսանելու համար: Բայց շատ տարօրինակ է այդ սկզբնական պետութիւնները վախեցրել են նրան, չեն թող տուել շարժվել, և ամեն անգամ նա ստիպված է եղել տեսնել և լուել...

Որպէս ղի իմանալ թէ ինչ կատարվում է Կրեւէն կապված Յունաստանի հետ, մենք պիտի յետնաջնք տեսնենք այն ժամանակները, երբ Յունաստանը իր գոյութեան հարցը զրեց բախտի կշռի վրա: Այն ժամանակ ոչինչ զանազանութիւն չը կար Յունաստանի և Կրեւէի մէջ, երկուսն էլ կաղմում էին թիւրքերի մասերը, երկուսն էլ կառավարվում էին մի և նոյն կերպով և երկուսն համար էլ մի և նոյն հեռանկարն էր — ձգտումն ղեպի ազատութիւն և անկախութիւն: Ահա այն ժամանակ, երբ իրականացաւ այդ ձգտումը, Յունաստանից կտրվեց Կրեւէն: Կտրված մի անգամը մինչև այժմ էլ կսկիծ է պատճառում բոլոր մարմիններ:

Յունական ապստամբութիւնը սկսվեց ներկայ դարի երրորդ տասնամեակի սկզբում: Եւրօպան այդ ժամանակ ակաւառու էր մի շարք յեղափոխական շարժումների, որոնք տեղի ունէին Սլաւոնայում և խալիպում: Բայց միայն յունական շարժումն էր, որ ամենքի համակրութեան արժանացաւ: Պատճառն այն էր, որ մինչդեռ խալիպի և Սլաւոնայի շարժումները մղվում էին

որ այստեղ, ընտրվածն ծնունդ, խիստ անորոշ-
վել և սքանչելի է ամառը: Ամառանոց եկողների
թիւը գուցէ աւելի չափանար, եթէ մենք յար-
մարութիւններ ունենայինք բնակարանների և
հիւրանոցների կողմից:»

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՆԻ խառնակութիւնները առիթով, որ
«մեզ համար ևս պակաս հետաքրքրութիւն չէ
ներկայացնում», ասում է «Новое Время» լրա-
գիրը, տպւած է Պարիզի «Temps» լրագրում հե-
տեակ թղթակցութիւնը Կ. Պօլսից:

«Անցեալ տարի վանի բարձրութիւններից
կարելի էր տեսնել, թէ ինչպէս այրվում էին
հարկաւոր քաղաքներ և զիւղեր: Բիթլիսի,
Մուշի, Խառտիկի, Կոչաքի և այլ տեղերի շուր-
ջը կրակի և արիւնի ծով կաղնվեց. վանից 10
կիլոմետր հեռու, լճի ափին, Արտամէզ քաղա-
քը համարեա հինապատակ եղաւ Սակայն վա-
նը կարծես հրաշքով աղատվեց ընդհանուր ա-
ւերմունքից: Մասնատակները և քրիստոնեա-
ները ապրում են այստեղ առանձին: Մասնե-
տակները ընտրված են հաստատել ըլլի
միտ, հին քաղաքի պատերի մօտ, իսկ հայերը
դաշտավայրում, հոշակաւոր «վանի այգիների»
մէջտեղ, որ մի պողոտայի և ցանկապատ օա-
ղիս է: Վաղուց արդէն քաղաքի և այգիների մէջ
ընդհարումներ տեղի չէին ունեցել, սակայն մի
քանի ամիս առաջ հայոց եպիսկոպոսը երկիւղ
յայտնեց վիճակի խորհրդում, որի անդամն է
օրէնքով, քիւրդերի անդադար տեղափոխութիւն-
ների և շարժումների առիթով: Պաշտօնապէս
քննութիւն կատարվեց և որովհետեւ քննութեան
հետեանքը չը հաստատեց եպիսկոպոսի երկիւղ-
ները, այդ պատճառով վերջինիս խիստ յանդի-
մանութիւն արվեց: Անցեալ տարվայ կոտորածի
տպաւորութեան տակ, նրանք հիմնեցին «Գաա-
շար» անունով մի ընկերակցութիւն՝ ընդհա-
նուր ինքնապաշտպանութեան համար: Կոչին ըս-
տովայ մի գիշեր վանի այգիների մէջ գիշե-
րապահ զինուորների և մի քանի զինուոր-
ված մարդկանց մէջ: Որոշել թէ որ կողմից ա-
ռաջին գնդակը արձակվեց, — հեշտ բան չէ: Ոչ
զորքերը, ոչ էլ նրանց հակառակորդները բաւա-
կան վստահութիւն չեն վայելում, որպէս զի
կարելի լինէր որ և է մէկի կողմը բռնէր: Դա մի
կուր և սանձարձակութեան և երկխոսութեան
մէջ: Ինչ և ինչ, բայց հայերը գերիշխող դրութեան
տէք չը մնացին: Նահանգապետը դիմեց զինա-
ւորված ոյժին, որին չուտով միացաւ և մասնե-
տական ազգաբնակչութիւնը: Նրանք բոլորն էլ
նեխ խուժեցին այգիները և իւրաքանչիւր տու-
նը ենթարկվեց կատարեալ սպաւորման: Բ. Գու-
ռը յայտնեց այսօր, որ սպանված են յիսուն
մասնականներ, բայց հայերի կորուստների
մասին ոչինչ յայտնի չէ: Այդ խառնակութիւն-
ների մասին տեղեկութիւններ ստանալուն պէս,
մեծ վիզիրը իսկոյն ձեռք առաւ համապատաս-
խան միջոցներ: Բոլոր վաճիկներին ուղարկած
չըջաբերակների մէջ նա յայտնեց, թէ կառավա-
րութիւնը վճեւ է վերականգնել հանգստութիւ-
նը ինչ գնով էլ նա լինի, և թէ այդ նպատակին
հասնելու համար նա ոչ չէր գործակցութեան
կարիք չունի: Ազգաբնակչութեանը հրամանագր-
ված է «վերջինգի» չը լինել հայերի ձեռքով
սպանված մասնականների համար, իսկ հա-
մախքի և քիւրդ ցեղերի գնդերին՝ չը չարժեք
իրանց տեղերից: Յոյս ունեն դրանով առաջն
առնել պրոֆէսիօնալ կողոպտիչների ներս խուժ-
մանը քաղաքները: Ինչ վերաբերում է մասնե-
տականների ձեռքով կոտորած հայերին, այդ
մասին լուրերի և պահպանվում: Չը նայելով
այդ միջոցներին, խառնակութիւնները, ինչպէս
յայտնի է, կրկնվեցին, որոնք, ըստ երկրի, առիթ
տուին պետութիւնների առաջադրութեա-
նը: Հաւատարմութեան, որ ֆրանսիական զեա-
պան կամքին և անգլիական հաւատարմատար
Հէրբէրտ պահանջում են հեռացնել պարագլուխ-
ներին՝ առանց ազգի խտրութեան՝ և պաշտօ-
նանկ անել ընդհանուր նահանգապետին:»

ՎԱՆԻՆԻ ՀԵՌԱՊՈՐՏՆԵՐ
(Ուսումնային գործակալութեան)

Կ. Պօլսից մեզ հեռագրում են յունիսի 22-ից.
Յայտարարված զատակներն ի կատար ածե-

լը՝ հայերի մէջ յուզմունք առաջացրեց: Ստամ-
բուլում գտնված են չըջաբերակներ հայերէն
և թիւրքերէն լեզուներով: Կրկին բաղաժափեւ հա-
յեր ձեռքբերակեցին: Սալոնիկում զենքի են կանչ-
ված 12 բաւարկուն լեզիֆներ, բայց դեռ ևս
յայտնի չէ՝ նրանք կրեւել, թէ խառնուրդ ուղար-
կելու համար են կանչված: Քիւրդերը նորից
սկսեցին սպանութիւններ և կողոպտումներ և
յարձակում գործեցին պարսկական հողի վրա: Բ.
Գուռը, զեապանների պահանջի համեմատ, հա-
մաձայնվեց էլի երկու զինուորներ անել կրէտա-
ցիներին, որոնք չուտով կը յայտարարվեն:»

Լ. օն դ. օն, յունիսի 12-ից, «Times» լրագրին
հեռագրում են կանչելից, թէ հրատարակվեց կայ-
սերական չըջաբերակներ, որով կատարեալ նե-
րուսն է չնորհվում խառնակութիւններ անողնե-
րին:

Կ. Պօլսի, յունիսի 22-ին. «Արտաքին գոր-
ծերի մինիստրը հաղորդեց զեապաններին, որ Բ.
Գուռը համաձայն է կրէտացիներին զինուորներ
անել պետութիւնների պահանջին: Դիմացած եր-
կու կէտերի վերաբերմամբ ևս Ներումն կը յայ-
տարարվի և անպայման կընդունվի նորից Հա-
ւելի պայմանագիրը: Ի նկատի առնելով կրէտե
կողմը գործերի չափազանց լուրջ դրութիւնը,
զեապանները առաջարկում են Բ. Գուռը բոլոր-
ովին դադարեցնել պատերազմական գործողու-
թիւնները ապստամբների դէմ և ապա հիւպա-
տանքի միջոցով զբաղել կրէտացիներին ընդու-
նել արած զինուորները և համոզել նրանց՝ թէ
անհրաժեշտ է հաւաքագրել: Այդ ցանկութիւնը
կարտադրուի հաւաքական կերպով:»

Լ. օն դ. օն, յունիսի 22-ին. «Համայնքների ժո-
ղով: Մօնկ առաջարկում է կրէտայի արտաքին
գործերի մինիստրութեան բերդէտը 50 ֆուն-
տով կրեւելի վրա ուղարկել զարմնեւ հա-
մար: Մօնկ ցաւում է, որ կրեւելն չէ զինված
ցունատանքին: Բէյք ցանկութիւն է յայտնում,
որպէս զի հայկական զազանութիւնները չը
կրկնվեն կրէտայում, այն էլ բրիտանական նաւա-
ւորման աջի առաջ: Եթէ կրեւելն թիւրքերային
կը մնայ, դա այլապէս չը պէտք է լինի, բայց
եթէ Եւրոպայի երաշխաւորութեան տակ՝ կընդուն
պատասխանում է, որ կրեւել կընդուն մշտական
կրտական ընդհարումների ասպարէզ է եղած.
Իսկ թիւրքաց կառավարութիւնը սաւան և ահ-
ապարեք է վերաբերվում դրան, և երբ որ և է
միջոցներ է ձեռք առնել, այդ անում է միշտ
չափ ուշ: Մայիսի 21-ի կոտորածից յետոյ Բ.
Գուռը առաջարկեց բրիտանական կառավարու-
թեանը նպաստել կարգը վերականգնելուն: Վեր-
ջին հաղորդագրութիւնները աւելի բարեկամ
ընտրութիւն ունեն, թէպէտ և գործերի գու-
թիւնը դեռ ևս լարված է: Ոչինչ առանձնակի
գործողութիւններ ի նկատի չունի կառավարու-
թիւնը, այլ բաւականանում է միայն այն մի-
ջոցներով, որ բոլոր պետութիւնները միասին
վճեւ են ձեռք առնել՝ թիւրքերային վրա ազդե-
լու համար: Դեռ ևս ժամանակը չէ հասել քննե-
լու համար այն հարցը, թէ կրեւել կընդուն ու
պէտք է մնայ: Այդ բացատրութիւններից յետոյ
Մօնկ յետ է վերցնում իր առաջարկութիւնը:»

Կ. Պօլսի, յունիսի 23-ին. «Արտաքին գործե-
րի մինիստր Տէվֆիկ փաշա հաղորդեց զիւլո-
մատիական մարմնի աւագներին, թէ զեապան-
ների յայտնած ցանկութեան համաձայն, թշնա-
մական գործողութիւնները կրեւելի ապստամբնե-
րի դէմ դադարեցրված են, ի բաց առեալ այն
դէպքերից, երբ ապստամբները յարձակողական
գիրք կը բռնեն: Դեռապանները, ընդհանուր վրձ-
նով, հրամանագրեցին հիւպատոսական մարմին
կանչելու՝ զորքն է պիտրօպլային ընդունել Բ.
Գրան պահանջները:»

ՎԱՆԻՆԻ ՏԵՌԱՊՈՐՏՆԵՐ

«Kölnische Zeitung» լրագիրը մի նոր գիւտ է
արել. նա տպել է մի յօդուած արեւելան հար-
ցի մասին, որը իր սակերով, գրել է Վրեկերին
ժողով ծանօթ մի մասնագետ: Այդ մասնա-
գէտը պնդում է, որ բոլոր աղէտների պատճա-
ռը հայոց հարցն է: Հայերը, ասում է նա,
սատուիկ ատված են թիւրքերայի բոլոր ազգու-
թիւնների կողմից և Եւրոպայի անմիտ փորձը՝
բէֆօրմներ տալ միայն հայերին, մինչ միւս բու-
ւոր ազգութիւնները զրկված են նրանցից, ա-
ւելի վատթարացրել է գործերի վիճակը թիւր-

քիայում: Նախ և առաջ, հայերին որ և է բե-
ֆօրմներ, գոնէ իրական, գործադրված բէֆօրմ-
ներ չեն տրված. երկրորդ, ինչպէս ճշմարիտ
կերպով նկատում է «НОВОСТИ» լրագիրը իր մի
առաջնորդող յօդուածում, այդ տեսակ բացառ-
ութիւնները որ և է հետեանքի չեն կարող
հասցնել: Չարիքի աղբիւրը, ասում է այդ լրա-
գիրը, հայերի ենթադրված վատ յատկութիւննե-
րի մէջ չէ, ուրեմն և բէֆօրմների մէջ չէ, այլ
նրա մէջ, որ թիւրքերին վատ է իրագործում որ
և ինչ բէֆօրմ: Միայն հայերը չեն, որ ապս-
տամբվում են թիւրքական բռնութիւնների դէմ:
Կրէտացիները, մակէդոնացիները, գրուզները
նոյնպէս բողոքում են իրանց բռնաբարված ի-
րաւունքների մասին:

«Այն անկարգութիւնները, որոնք այս օրերս
պատահեցին վանում, թիւրքաց Հայաստանի
զլաւար քաղաքներից մէկում, ցոյց են տալիս,
որ հայոց հարցը ամենին չէ կարգաւորված այն
պայմանագրութեամբ, որ անցեալ տարի կաղ-
վեց թիւրքերայի և մեծ պետութիւնների մէջ:»

Օրիորդ Պարագլուխներ և ֆրանսուհի աիկին
Բրանդային յարիտակող առաջակներից մէկը կա-
ւանաւորված է: Յոյս կայ բռնելու և միւսնե-
րին Տիկին Բրանդո պահանջում է թիւրքերայից
ոչ միայն վերադարձնել առաջակներին տուած
15,000 թիւրքական լիրան, այլ և երկու միլիոն
ֆրանկ վճատ, որովհետեւ ֆրանսուհին կապալով
էր վերցրել Եւրոպա ջրաբուժարանը, իսկ այժմ
երկիւղեց բոլոր հիւրեր և հիւանդները փախել
են: Իսկ աիկին Բրանդո այդ կուրօթի վրա մեծ
նախատարադական ծախսեր է արել: Ֆրանսիա-
կան զեապան կամքն եւանդուն կերպով պաշտ-
պանում է իր հայերական պահանջը և Գուռը
կամաց-կամաց պէտք է վճարի պահանջը: Առա-
ջակները նորերս Մօնատիրում օրը ցերեկով
կողոպտեցին մի հարուստ անուանի մարդու:
Սալոնիկում յարիտակեցին հարուստ վաճառա-
կան Դենիկի որդուն, որի համար մեծ փրկանք
են պահանջում: Առաջակները դեռ չեն բռնված:

Կ. Պօլսի ֆրանսիական զեապանը առաջարկել
է Բ. Գրան գորք ուղարկել վան, հրաման տա-
լով զիմադրել քաղաքին սպառնացող քիւրդ
հրոսակալներին: Արտաքին գործերի մինիստր
Թէվֆիկ փաշան պատասխանել է, թէ Բ. Գուռը
ուղարկում է այնպիսի մի հեծելաբան զուգը և 3
հետակ բատալիօն: Վանի իշխանութիւնները
ապստամբան են տուել եւրօպական հիւպատոս-
ներին և նրանց գործակալներին: Դէֆրանս կրօ-
նաւորը, զամիրիկեանների պետը, որին Վ.
կամբօնը յանձնել է հող տանել ֆրանսիական
չահերի պաշտպանութեան մասին, գերադասել է
մնալ բրիտանականների հետ, սարսափի սաստկու-
թիւնը մեղմացնելու համար:

«Times» լրագրին հաղորդում են, որ վանում
ապստամբված հայերի պարագլուխները փախել
են (!):

Հայաստանում կատարված վերջին անցքերի
վերաբերմամբ Անգլիայի արտաքին գործերի մի-
նիստրի օգնական Կէրօնը յայտարարել է պար-
լամէնտում, թէ վանի փոխ-հիւպատոսը հաղոր-
դում է՝ վանում, յունիսի 3-ին տեղի ունեցած
ծանր խռովութիւնները և արեւմտահայ ընդհա-
րումների մասին: Թիւրքաց կառավարութիւնը
հաղորդել է մեծ պետութիւններին ներկայա-
ցուցիչներին այն միջոցների մասին, որ նա
մտադիր է գործադրել իրադրացման համար,
բայց անգլիական զեապանի պաշտօնակատարի
կարծիքով, այդ ծրագիրը պէտք է մի փոքր փո-
փոխութեան ենթարկվի: Սուլթանը խնդրել է,
որ վանի անգլիական փոխ-հիւպատոսը և ֆրան-
սիական զեապանի կողմից նշանակվող պատուի-
րակը միջամտեն. նրանք յանձն են առել այդ
պաշտօնը Էրզրումի ուսական և պարսկական
հիւպատոսներին հետ միասին: Դիւրբեքիւրում,
Սիւրիայում նոր արեւմտահայերի լինելու եր-
կիւղի պատճառով, ֆրանսիական և անգլիական
զեապանները ազգու առաջարկութիւններ ա-
րին սուլթանին և Բ. Գրան՝ այժման նահանգա-
պետին փոխելու մասին, բայց այդ առաջարկու-
թիւնների հետեանքի մասին դեռ ոչինչ յայտ-
նի չէ:

«Երեւանաւոր» թիւրքաց կուսակցութիւնը մի

պրօկլամացիա է հրատարակել Բրիտանիայում, ո-
րով յայտնում է, թէ որոնք են «բէֆօրմների
թիւրքական դաշնակցութեան» պահանջները:
Դաշնակցութիւնը պահանջում է 1) դաշնակեց
անել սուլթան Աբդուլ Համիդին և աքսորել նը-
րան Մադէր կղզին, պորտուգալական կառավա-
րութեան հսկողութեան տակ. 2) սուլթան հրա-
տարակել Աբդուլ Համիդի որդիներին մէկին.
3) եօթն հոգուց բաղկացած մի յանձնաժողով
նշանակել, որի անդամները լինեն 6 մեծ պե-
տութիւնների ներկայացուցիչները և մի բարձր-
աստիճան մասնատական՝ երկիրը սուլթանի ա-
նունով կառավարելու համար. յանձնաժողովի
անդամները պէտք է ընտրվեն 5 տարով. 4) մեծ-
վիզիրը, մինիստրները, մաշինները և վալիները
նշանակվում են և պաշտօնանկ լինում միայն
այդ յանձնաժողովի վճռով. 5) կրօնական և
քաղաքացիական բոլոր առանձնահարկութիւ-
նները ջնջվում են. սպաներ կարող են լինել
միայն մասնատականները, և գորքի մէջ քրիստո-
նականները 40 տոկոսից աւել չը պէտք է կաղ-
մեն:

Վիեննայից հեռագրում են «НОВОСТИ» լրա-
գրին յունիսի 18-ից. «Չը նայելով կրտական
հարցում Բ. Գրան ցոյց տուած զիջողութեան,
կրէտէի ազգաբնակչութեան մեծագոյն մասը նը-
պաստում է ապստամբութեան: Սեփ պետու-
թիւնների հիւպատոսները ամեն ջանք գործ են
դնում կղզին խաղաղացնելու համար: Խուրբին
նայելով, կիսամօտում սպանվել են 300 թիւրք
և մի թիւրք գիւղ այրված է: Խաղաղական կառա-
վարութիւնը պատերազմական նաւեր է ուղար-
կում կրէտէ:»

«Agence Havas»-ի Սօֆիայի թղթակիցը հաղոր-
դում է, որ Կ. Պօլսում կախաղան են բարձրա-
ցրված դարձեալ մի քանի հայեր: Ինչպէս հա-
ղորդում է «Մշակի» Կ. Պօլսի թղթակիցը, կա-
խաղան բարձրացրված հայերից մէկն է՝ Չէնկի-
լեքցի (Պրուսայի նահանգ) Գարեգին, որ ամ-
բաստանվել է մասնիչ Անեքերիմ Էֆէնդիին
սպանելու մէջ:

«Новое Время» լրագրին հեռագրում են Լ. օն-
դօնից, յունիսի 17-ից. «Երեւանաւոր» թիւրքաց
կուսակցութեան անդամները ասում են, թէ
կրէտէ կղզու և դրուզների ապստամբութիւնը
միասնաց հետ սերտ կերպով կապված են, այդ
ժողովրդական շարժումների աղբիւրը ընդհա-
նուր է և նրանք աճել են կուսակցութեան ջան-
քերով: Բացի դրանից պատրաստվում է և եր-
րորդ ապստամբութիւն, պէտք է ենթադրել,
հայերին, որը կը բուրբուրի շատ շուտով: Դիւ-
լամատիական չըջանելու թիւրքերայի վիճակը
համարվում է շատ վտանգաւոր:»

Հնդկաստանի կալիկաթ քաղաքի համալսա-
րանի հայ դասաւոր Մ. Սեթ նուիրել է Գլադա-
տօնին իր նոր լոյս ընծայած գիրքը, որի
վերնագիրն է. «Հնդկաստանի հայերի պատմու-
թիւնը»: Գլադատօն պատասխանել է հետեւալը.
«Յարգելի պարոն Նս երախտագէտ եմ
այն պատուի համար, որ դուք ինձ արեցիք և
հնորակալ եմ ձեր գրքի համար: Ես չարունա-
կում եմ կսկիծով և ամօթով նայել թիւրքերայի
ծաղրին՝ քաղաքակրթիւն և քրիստոնեայ աշխարհի
դէմ: Ես լցված եմ խոր զգացմունքով դէպի
հայերը, որոնք զոհեցին իրանց կեանքը հաւա-
տարիմ մնալով իրանց հաւատին:»

ԳԼԱԴԱՏՈՆ

Յունիսի 11-ից Բէյտերի գործակալութիւնը
հեռագրում է Կ. Պօլսից. «Պետութիւնների ներ-
կայացուցիչները միջնորդ հանդիսանալով թիւրք
վարչութեան և վանի հայերի մէջ՝ առաջարկե-
ցին, որ թիւրքերին ներս բոլոր ապստամբներին,
բացառութիւն անելով միայն ապստամբութեան
այն ղեկավարների համար, որոնք թիւրքերայա-
տակ են. ինչ վերաբերում է օտար հպատակնե-
րին, պէտք է նրանք դուրս քշվեն թիւրքերայի
սահմաններից: Վերջիններս թիւրք մօտ քառա-
սուն է:»

Բնութիւնն էլ է սկսել հալածել Փոքր-Ասիայի
թշուառ ազգաբնակչութիւնը: Էրզրումում, Ան-
տիօքում և Բաղդադում սարսափելի հեղեղներ
են տեղի ունեցել և ահազին վնասներ են տը-

ևն ժողովրդին: Այդ քաղաքներում բազմաթիւ աներ բողոքովն քանդվել են, կամուրջները փչացել. անհամար թուղ տաւար կոտորվել, մօտ 100 մարդ է խեղդվել: Ազրիանուցի վերաբերմամբ շատ տեղեր և մօտ քսան գիւղ փչացել և աւերվել են կարկուտից: Հունձները ոչնչացել են և բնակիչները մնացել են առանց բնակարանի և կերակրի:

Անգլիական պարսկանտի յունիսի 19-ի նիստում եղած հարցադրում:

Ֆլին, դիմելով արտաքին գործերի քարտուղարին, Վինչ տեղեկութիւններ ունի կառավարութիւնը Կ. Պոստում կախված եօթ հայերի մասին և արդեօք մի որ և է առաջադրութիւն արված է նրանց վերաբերութեամբ Բ. Դրան:

Կըրզոն. «Յարգելի պարոնը թիւրիմացութեան մէջ է. Կ. Պոստում մեր ներկայացուցիչը յայտնում է, որ երկու հայ մեղադրվել են, իբրև յանցաւորներ, մի ոստիկանի սպանութեան համար, և կախվել են յունիսի 15-ին. կասկած չէ եղել, որ այդ մարդիկ իսկապէս մեղաւոր են, որովհետեւ սպանել են պաշտօնեային նրա պաշտօնավարութեան միջոցին, և ուրեմն թաղուհու կառավարութեան կողմից ոչ մի առաջադրութիւն անել չէր եղել»:

ԲՈՒԳԱՐԱԿԱՆ ՄԻՏԻՆԳ

Յունիսի 9-ին Սօֆիայում կայացած բողոքական միախնդր հետեւել վճիռն է կայացրել: «Այսօր, կիրակի, յունիսի 9-ին, մայրաքաղաքի քաղաքացիները, թուղ 10.000 հոգի, կազմելով միախնդր քննելու համար Մակեդոնիայի և Ազրիանուցի վերաբերի մեր եղբայրների ծանր վիճակը և ի նկատի ունենալով, որ 1) նորերս հրատարակված թիւրքական թէֆորմները որ և է կերպով չեն կարող բարւոյն աչք երկիրների քրիստոնեայ ազգաբնակչութեան թշուառ վիճակը, 2) հերձուածի խնդիրը յարուցանելու համար երբեմն երբեմն յայտնվող ձգտումները թաւառն նախապէս ունեն խախտել մեր ազգային միութիւնը և աղետաբեր են մեր եղբայրների հոգեւոր դարգացման համար, 3) Մակեդոնիայի ամեն մի քաղաքական բաժանումը շատ միասնակար ազդեցութիւն կունենայ նրա քաղաքական և կաւարական շահերի վրա, որովհետեւ ենթ թիւրքական թէֆորմների և մեր եկեղեցական անկախութիւնը ու Մակեդոնիայի ամբողջութիւնը իսկապէս փորձի դէմ, և խնդրում ենք բողոքական կառավարութիւնից միջնորդել, որ Մակեդոնիայի և Ազրիանուցի վերաբերի արվեն ինքնավարական իրաւունքներ, համաձայն դաշնագրերի»:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

«Egyptian Gazette» լրագիրը հաղորդում է, որ Անգլիան հոկտեմբեր ամսին ուղարկելու է եզրկառու 15.000 զորք:

«Times» յայտնում է, որ Բոլղարիայում բոլոր ընդդիմադիր խմբերը վճռել են պաշտպանել մակեդոնական ազգաբնակչան:

Բերլինում յունիսի 18-ին կայացաւ կահանայ միախնդր բողոքելու այն նոր օրինագծի դէմ, որը սահմանափակում է կանանց իրաւունքը: Այդ բողոքին արձագանք տուցին կանայք Գերմանիայի բոլոր ծայրերից: Միախնդր մասնակցում էին 1.500 կանայք:

ՄՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՌՈՒՍԱՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՅՑ

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 21 յունիսի: Մայրաքաղաքը այսօր զարդարվեց Նոյա Մեծութիւններին ընդունելու համար. ամեն տեղ երևում են դրօշակներ, ծաղկաբոյսեր, Նոյա Մեծութիւնների կիսարձաններ և պատկերներ:

ՐԻԳԱ, 21 յունիսի: Կոմսուհի Ուլարովայի նախագահութեամբ նախապատրաստական խորհրդակցութիւններ են կատարվում հնազանդական ժողովի համար: Ժողովին խոստացան մասնակցել նշանաւոր գիտնականներ: Սկսվում է հուլիսաւոր գիտնական վերլուծ:

ՄՍԿՎԱ, 22 յունիսի: Նոյա Մեծութիւնները

յունիսի 21-ին, երեկոյեան, ճանապարհ ընկան Պետերբուրգ: Օղնայով կայարանը և ճանապարհի վրա գտնվող ուրիշ կայարաններ զարդարված էին դրօշակներով և տրօպիկական բույսերով: Նոյա Մեծութիւններին ուղեկցում էին Մեծ Խիսան Սերգէյ Ալեքսանդրովիչ իր ամուսնով:

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 22 յունիսի: Յունիսի 22-ին թագաւոր կայսրը և թագուհին կայսրուհի Ալեքսանդրա Ֆեօդորովնա բարեհաճեցին ժամանել Պետերբուրգ:

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 22 յունիսի: Այսօր, 12 ժամին, Մոսկուայից ժամանեցին Նոյա Մեծութիւնները: Նիկոլաևսկի կայարանում կանգնած էր պատաւար պահակախումբ: Դիմաւորեցին Նոյա Մեծութիւններին Մեծ Խիսաններ՝ վարդիմիր Ալեքսանդրովիչ, Ալեքսէյ Ալեքսանդրովիչ, Միխայիլ Նիկոլաևսկի, Գեօրգի Միխայիլովիչ, Մեկլէն-բուրգ-Ստրէլեցկի զբօսը, կայսրական պալատի, հաղորդակցութեան ճանապարհների, ներքին գործերի մինիստրները և գեներալները: Թագաւորը, զուրս գալով վագոնից, ողջունեց իրան դիմաւորողներին և ապա թագուհու հետ զօրքերի առջև անցնելով, աղ ու հաց ընդունեց ազնուականութեան ներկայացուցիչներից և քաղաքացիներից: Ազնուականութեան պատգամաւորներից մէկը և դուստրի ձայնաւորներից մէկը արժանացան մատուցանելու թագաւորին մի-մի ծաղիկաբույսեր: Ապա Նոյա Մեծութիւնները հրաժեշտ տուցին և կայարանից գնացին կազմակերպի տաճարը դրօշակներով չբեղ զարդարված Նիկոլսկի պրօսպեկտով, ուր, սկսած կայարանից մինչև կազմակերպի տաճարը չարքով զօրքեր էին կանգնեցրած: Կազմակերպի տաճարում Նոյա Մեծութիւններին դիմաւորեց միաբուրգի Պալլադի հոգեւորականութեան հետ միասին: Համբուրելով կազմակերպի Աստուածամոր պատկերը, գնացին Պետրօպօլսկի ամրոցի տաճարը, ուր բարեհաճեցին աղօթել կայսր Ալեքսանդր III-ի գերեզմանի մօտ: Ամրոցից Նոյա Մեծութիւնները գնացին վարչական երկաթուղու կայարանը և 12 ժամ 10 րոպէին ճանապարհ ընկան Յարսկօե-Սեւս:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՐԳԻ ԲՈՐՍԱ

Յունիսի 21-ին

Ընդունի վրա 10 ֆունտ արծէ . . .	94 ր. 10 կ.
Բերլինի վրա 100 մարկ . . .	45 > 92 1/2 >
Պարիզի վրա 100 ֆրանկ . . .	37 > 30 >
Ռուսի . . .	արծէ . . . 7 > 50 >
Մադրասի կուպոններ . . .	149 > >
Բորսային դիսկոնտ . . .	5 > 70/0 >
40/0 պետական բէտա . . .	99 1/4 > >
Ներքին 50/0 առաջին փոխառութ. . .	291 > >
. . . երկրորդ . . .	> >
50/0 գրաւ. թղթ. աղն. կալ. բանկի . . .	214 > >
50/0 պետական երկաթուղ. բէտա . . .	100 5/8 > >
40/0 ներքին փոխառութեան . . .	98 3/4 > >
41 1/2 0/0 գրաւ. թղթ. աղն. կալ. բանկի . . .	100 3/8 > >
Աղն. կալ. Պետ. բանկի խաղաբիւթ . . .	> >
41 1/2 0/0 վճարակ. գրաւ. հող. բանկի . . .	100 3/4 > >
Փ. Խ. կրեդիտ. ընկեր. մետալ. . .	> >
Պետերբուրգի քաղաքային կրեդիտ. . .	101 3/8 > >
Ընկերութեան օրինագրքի անկ. . .	101 1/4 > >
Մոսկուայի քաղաք. օրինագրքի անկ. . .	100 > >
Օղէկային . . .	98 1/4 > >
Թիֆլիսի . . .	101 1/2 > >
50/0 . . .	99 1/2 > >
Բուրձային . . .	101 1/2 > >
50/0 . . .	99 1/2 > >

ՍՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՅԱՅՏՆՈՒՄ Է

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 30-ի. Մեքսիկեան, Չեր յօդուածը կը տպագրվի, միայն մի քանի փոփոխութեամբ, մեղանից անկախ պատճառով:

ՏՐԱՊԵՉՈՒՆ. Տ-ի. Զնորհակալութիւն ձեր թղթակցութիւնների համար:

ԻԳՎԻՐ. Ա. Ա. Չեր ուղարկած հետաքրքրական տեղեկութիւնները անկարող եղանք տպագրել:

ԻԳՎԻՐ. Յ. Խօջ. Զարուհակեցէ գրել «Անպարտաւոր ժողովրդի» նման յօդուածներ:

ՍԱՄԱՍՍ. Արզում. Չերը կարող նորհակալութիւն չը յայտնել ձեր թղթակցութիւնների համար:

ԹԷՆՍՈՒ. «Շաւիղի» խմբագրութեան. Չեր հերքումը չենք տպագրել: Ճշմարիտ է, ցենզուրական օրէնքով դուք իրաւունք ունէք ձեր պատասխանը տպելու «Մշակի» մէջ, իբրև պատասխան վ. փախազեանի նամակի, որը մենք տըպագրեցինք, բայց մենք յայտ ունենք, որ դուք չէք կամենայ օգտվել այդ իրաւունքից, քանի որ «Շաւիղի» էջերում այդ մասին բաւական մանրամասն գրել էք: Մենք չը տպագրեցինք և պ. փախազեանի երկրորդ նամակը, և «Մշակի» էջերը փակված ենք համարում այդ բանակով համար:

ՆԵՐՔԻՆ-ԱՄՍԱ. Գ. Ս. Խնչ որ հնարաւոր է, կը տպագրենք: Տեղի սղութիւնը մեզ թղթ չէ տալիս բոլոր տպագրել: Ընդունեցէք մեր շնորհակալութիւնը:

ՇԱՄԱԽ. Է. Փրբուղաղեանց. Հասցէն փոխեցինք: Իսկ նորից բազու ուղարկելու մասին բարեհաճեցէ յայտնել իր ժամանակին:

ԲՕԺԻՊՐՈՄԻՍԱ. Մ. Մայիլեանց. Համարները ուղարկվում են կանոնաւոր. պահանջեցէք այդտեղի պօստից, որ կանոնաւոր էլ ձեզ հասնեն:

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ԲԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչ՝ ԱՆԻԲԷԱՍ ԱՐՄԵՐՈՒՆԻ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱԻՐ
ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Բ. ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆԻ

(Կուկիա, Վօրոնոյովի արձանի հանդէպ)
Հիւանդներին ընդունում են ամեն օր, բացի կիրակի օրերից:

ԱՌԱՌՕՏՆԵՐԸ

Բ. Ա. ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վիրաբու. ժութեան, սրճիւի և վնասական հիւանդութիւնների:

Գ. Գ. ՉԻԿՈՎԱՆԻ—9—10 ժ. աչքի, ներքին և նեարային:

Կին-բժիշկ ԳՈՒՆԱՅԷՎԱ-ՐՈՒԿԵՆԿՈ—10—11 ժ. կանանց և երեխ.:

Ի. Ֆ. ՊՐՕՏԱՍԵՎԻԿ—12—1 ժ. ախտաւոր, կուկիայի, քթի և կրծքի. հերկաւորթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ:

Ա. Մ. ՓՈՒՂԻՆԵԱՆ—12—1 ժ. ներքին, երեխայի և նեարային. հերկաւորթի, հինգշաբթի և շաբաթ:

Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—1—11/2 ժ. ներքին և երեխայի:

ԵՐԵՎԱՆԵՐԸ

ՊՐՕՏԱՍԵՎԻԿ—5—6 ժ. երեք. հինգ. և շաբաթ:

Ա. Մ. ՓՈՒՂԻՆԵԱՆ—5—6 ժ. երկուշաբթի, չորեքշաբթի և ուրբաթ:

Ա. Գ. ԳՈՒԿՈ—6—7 ժ. Սիֆիլիսի, մէզի և սեռական օրգանների. հերքին և մարթի:

Ա. Գ. ԳՈՒԿՈ քիմիական և խոշորացուցական հետազոտութիւններ է անում մէզի, խնի, արեան, կաթի և այլն:

Վճար 50 կ.: Համախորհրդի (Կոնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին:

Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝ բժշկապետ ՆԱԽԱՍԱՐԴԵԱՆ

Լ յ յ տ ե ս աւ
ԳՐԻԳՈՐ ԲԱԼԱՍԵԱՆՅԻ

ՌՈՍՏԱՄ ԵՒ ՍԱԼՄԱՆ
Գ Ի Ր Բ Ը
ԳԻՆԸ 25 ԿՕՊԷԿ

Գիմել գրավաճառներին: (№ 71) 3—3

Լ յ յ տ ե ս աւ
Վ Ա Ս Ս Գ Ա Ն Ի
ՀԵՆՐԻԽ ՊԵՏՏԸԼՈՅՑԻ

Գ Ի Ր Բ Ը
ԳԻՆԸ 30 ԿՕՊԷԿ

Գիմել գրավաճառներին: (№ 71) 3—3

ՄՕՍԿՎԱ ԵԿՈՂՆԵՐԻ
Հ Ա Մ Ա Ր

Քաղաքի կենտրոնում, ԲՕԼՇԱՅԱ ԳՄԻՄ-ՐՕՎԿԱ (Большая Дмитровка) փողոցի վրա արվում են

ՎԵՐՍԱԼ

Շքեղ կերպով կահաւորված ՀԱՄԱՐՆԵՐ: Բնակիչների համար կան ամեն տեսակ յարմարութիւններ: ՏԵԼԷՖՕՆ, ՎԱՆԵԱՍ ստացվում են ՀԱՅՈՑ և ՌՈՒՍԱՅ լրագիրներ և այլն: ԳՆԵՐԸ ՉԱՓԱՌՈՐ ԵՆ: 9—20 (№ 62) Բ. ԱՆԵՏԻՍԵԱՆՅ

Կազանի համալսարանի 4-րդ կուրսի ՄԻՈՒՍԱՆՈՂ ցանկանում է դասեր ունենալ չափաւոր գնով: Պատրաստ է և ամերիկացիներ: Հասցէն. Вера, Ольгинская ул. д. Терьева, Кв. Доктора Кананова. (№ 68) 3—4

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԿՈՒՐՍԵՐ

Ե Ր Կ Ո Ւ Ս Ե Ռ Ի Ա Ն Չ Ա Ն Ց Հ Ա Մ Ա Ր
ՏԱՍՆՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Առեւտրական կուրսերի նպատակն է՝ մասնագիտական առեւտրական կրթութիւն տալ երկու սեռի անձանց և պատրաստել գործնական ճանապարհով հմուտ հաշուապահներ: Աւարտողները ստանում են ատտեստատներ:

Աւանդելի առարկայք սրանք են՝ 1) Առեւտրական Տնտեսութիւն, 2) Առեւտրական Թուրանութիւն, 3) Հաշուապահութիւն (պարզ, կրկնակի և բանկային), 4) Թուրանութիւն համարիչի վրա, 5) Առեւտրական թղթակցութիւն, 6) Առեւտրական և մուրհակի կանոնադրութիւն և 7) Գեղարվութիւն, վատ ձեռքի ուղղելը:

Աւանդը սկսվելու է սեպտեմբերի 16-ից: Ընդունելութիւնը սեպտեմբերի 2-ից, ամենայն օր, առաւօտեան 10-ից մինչև 11-ը, և երեկոյեան 4-ից մինչև 8 ժամը, կուրսեր հիմնողի բնակարանում, Սօլովիւկովի Ալեքսանդր փրիզօւօվի տանը, № 9, Սերգիևսկայա և Նազօրնայա փողոցների անկիւնում: Ծրագիրը և կանոնները կարելի է ստանալ ձրիապէս եղբ. Յովհաննէսի բանկային գրասենեակում և կուրսեր հիմնողի բնակարանում: Օտարաքաղաքացիք դիմում են՝ Тифлисъ, С. П. Мануэльянц.

(Ե. Շ.) № 73

1—25

ՀԱՐԿԱՌՈՐ Է ՄԻ ՀՄՈՒՏ ՎԱՐՔՈՒՆԻ

Բնասարաքիայի Օրհէյ քաղաքում (նահանգական ֆիչինսկ քաղաքից 40 վերստ հեռու) երկու երեխայ պատրաստելու համար—մինը Լազարեան հեմարանի պատրաստական դասատան, և միւսը գիմնազիայի առաջին դասատան: Տարեկան ուսուցիչ 300 ռուբլի, բնակարան և սպորուստ, ճանապարհածախս առանձին: Մանրամասնութիւնների մասին դիմել՝ պ. Յովհ. Սպենդիարեանին, Վօրոնոյովի փողոց, տուն № 12.

3—3 (№ 71)

Այս օրերս լոյս տեսաւ և վաճառվում է

ПОЛОЖЕНИЕ АРМЯНЪ ВЪ ТУРЦИИ
ДО ВМѢШАТЕЛЬСТВА ДЕРЖАВЪ ВЪ 1895 Г.

ՆՈՐ ԳՐԻԲԻ 2-ՐԴ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Պարունակում է՝ Գլաղատնի ձառը, յօդուածներ՝ ԲՈՒՆԵ-ԺԱԿՄԵՆԻ, ՄԱԿՎՈԼԻ, ԳՐԻՆԻ ԳԻՆԸՆԻ, ԳԻՆՎԻ և ուրիշներին:

Առաջաբան պրօֆէսոր Լ. Ա. Կօմարովսկու

ՄԱՏԹԷՈՍ ՊԱՏՐԻԱՐԿ ԻՉՄԻՐԼԵԱՆԻ և Է. ԳԻՆԸՆԻ պատկերներով: Երես 443+XXVIII ԳԻՆԸ Է 1 ՐՈՒԲԼԻ

Պահաւոր՝ МОСКВА: въ книжный магазинъ Н. П. Карбасникова, Моховая, д. Нееловой. (№ 61) 6—10